

Received/ Makale Geliş 28.06.2023
Published / Yayınlanma 21.08.2023
Volume/ Cilt (Issue/ Sayı) 7 (33)
ss / pp 768-779

10.5281/zenodo.8271019
Araştırma Makalesi
ISSN: 2687-5640
editor@pejoss.com

Ramazan GENÇ

<https://orcid.org/0009-0004-2145-0956>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

İsa ÜNAL

<https://orcid.org/0009-0005-3425-6017>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Oya Zeynep YILDIRIM

<https://orcid.org/0009-0002-5878-0954>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Zeynep PEKER

<https://orcid.org/0009-0000-4716-7316>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

Gafur Murat YARDIMCI

<https://orcid.org/0009-0000-5517-2131>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

İbrahim OYUNLU

<https://orcid.org/0009-0005-4156-3330>
Milli Eğitim Bakanlığı, Adana / TÜRKİYE

6 Şubat Depreminin Ardından Deprem Bölgesinde Görev Yapan Öğretmenlerin İş Doyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Investigation of the Job Satisfaction Levels of the Teachers Working in the Earthquake Region After the 6th February Earthquake, in Terms of Various Variables

ÖZET

Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi merkez üssü olarak kaydedilen ve 7.7 büyüklüğünde olan bu deprem, Türkiye'nin güneydoğusundaki on bir ilde büyük bir yıkıma ve can kaybına neden olmuştur. Aynı gün saat 13.24'te Kahramanmaraş-Elbistan merkez üssüne sahip 7.6 büyüklüğünde başka bir deprem daha gerçekleşmiş olup benzer şekilde can ve mal kaybı yaşanmıştır. Bu iki büyük deprem ile ardından gelen artçı depremler, bölgedeki insanlar arasında acı, korku, çaresizlik duygularını tetiklemiştir.

Bu çalışmanın amacı 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından araştırmaktır. Afet sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeylerini araştırmak, hem öğretmenlerin kendileri için hem de afet sonrası eğitim süreçlerinin geliştirilmesi için büyük önem taşır.

6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinden hemen sonra görev yapan 110 öğretmen ile yapılan araştırmada Minnesota İş Doyum Ölçeği ve demografik değişkenlerden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Elde edilen verilerden öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin; cinsiyet, medeni durum, kurum türü, branş, meslek seçimi ile anlamlı ilişkide olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlere, afet sonrası öğrencilerle başa çıkma, psikososyal destek sağlama ve travmatik deneyimlere tepki gösterme konularında eğitim vermek, işlerini daha etkili bir şekilde yapmalarını sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş Depremleri, Öğretmenler, İş Doyum Düzeyi, Minnesota.

ABSTRACT

Recorded as the epicenter of Pazarcık District of Kahramanmaraş, this 7.7 magnitude earthquake caused great destruction and loss of life in eleven provinces in southeast Turkey. On the same day, at 13.24, another 7.6 magnitude earthquake with the epicenter of Kahramanmaraş-Elbistan occurred and similarly, loss of life and property was experienced. These two major earthquakes and the subsequent aftershocks triggered feelings of pain, fear and helplessness among the people in the region.

The aim of this study is to investigate the job satisfaction levels of teachers in terms of various variables after the February 6 Kahramanmaraş Earthquakes. Investigating the job satisfaction levels of post-disaster teachers is of great importance both for the teachers themselves and for the development of post-disaster education processes.

The data obtained from the Minnesota Job Satisfaction Scale and demographic variables were used in the study conducted with 110 teachers who worked immediately after the February 6 Kahramanmaraş Earthquake.

From the data obtained, the job satisfaction levels of teachers; It was concluded that there is a significant relationship between gender, marital status, type of institution, branch, and choice of profession.

Training teachers in coping with post-disaster students, providing psychosocial support, and responding to traumatic experiences can help them do their jobs more effectively.

Keywords: Kahramanmaraş Earthquakes, Teachers, Job Satisfaction Level, Minnesota.

1. GİRİŞ

Afetler karmaşık bir küresel sorundur; hayatımızın kaçınılmaz bir gerçeğidir. Her yıl bireyler ve topluluklar, ruh sağlıklarını ve esenliklerini bozan afetlerden etkilenmektedir. Tüm dünyada ekonomik ve sosyal gelişme sıklıkla doğal afetlerle kesintiye uğramaktadır. Doğal afetler, can kaybı, yaralanmalar, evsizlik, ekonomik kayıplar, çevre kirliliği ve toplumsal istikrarsızlıklara neden olabilir. Doğal afetlerin en yaygın nedenleri arasında depremler, volkanik patlamalar, kasırgalar, sel ve çığ gibi doğal olaylar yer almaktadır. Bunların yanı sıra insan faaliyetleri de doğal afetlerin oluşumunda etkili olabilmektedir (Genç, 2007; Ergünay, 2007).

Deprem, yer kabuğundaki kayaçların ani bir şekilde serbest bıraktığı enerji sonucu meydana gelen sismik titreşimlerdir. Bu kullanımlar yer kabuğunda oluşan kırıklar boyunca ilerler ve yüzeyde deprem olarak hissedilir. Depremler genellikle yer altında bulunan fay hatları boyunca gerçekleşir (İşçi, 2008).

6 Şubat 2023 tarihinde saat 04.17'de, Kandilli Rasathanesi'nin aktardığı bilgilere göre Gaziantep Şehitkâmil Sofalaca merkez üssüne sahip bir deprem meydana gelmiştir. AFAD'ın verilerine göre ise Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi merkez üssü olarak kaydedilen ve 7.7 büyüklüğünde olan bu deprem, Türkiye'nin güneydoğusundaki on bir ilde büyük bir yıkıma ve can kaybına neden olmuştur. Aynı gün saat 13.24'te Kahramanmaraş-Elbistan merkez üssüne sahip 7.6 büyüklüğünde başka bir deprem daha gerçekleşmiş olup benzer şekilde can ve mal kaybı yaşanmıştır. Bu iki büyük deprem ile ardından gelen artçı depremler, bölgedeki insanlar arasında acı, korku, çaresizlik duygularını tetiklemiştir (Utkucu vd., 2023; Marangoz ve İzci, 2023; Şenol, 2023; Ünlügenç vd., 2023; Özdal, 2023; Duruel, 2023; Yıldırım, 2023; Erdoğan, 2023).

Doğal afetler ezici ve potansiyel olarak travmatik yaşam deneyimleri olabilir. 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri gibi doğal afetlerden doğrudan etkilenen insanlar ciddi yaralanmalara veya ölüme yakın deneyimlere maruz kalmış; arkadaşları, aileleri, komşuları ve daha büyük topluluklar arasında yıkıma tanık olmuşlardır. Onarılamaz mal ve mülk kaybı yaşanmıştır. Doğrudan etkilenenler için, bir felaketin hemen sonrasındaki yön değiştirme, şok ve düzeni yeniden sağlamak için güçlü bir ihtiyaç kafa karıştırıcı olabilir. Bir felaketi takip eden haftalar ve aylar, bazen yeni evlerde ve yeni eşyalarla "yeni normale" dönüşle ilgili çeşitli görevlerle harcanabilir. Bu nedenle, bazı insanlar için, bir felaketin tam etkisi ve ruh sağlığı üzerindeki etkisi, felaket meydana geldikten haftalar veya aylar sonra da belirgin olmayabilir (Cook ve Bickman, 1990; Jogia vd. 2014; Lindell ve Prater, 2003; Karabulut ve Bekler, 2019; Saeed ve Gardano, 2022).

Doğal afetlerden doğrudan etkilenen bireyler, kaybın türüne ve boyutuna bağlı olarak güçlü bir yas, panik, kayıp, korku ve üzüntü duyguları yaşıyor olabilir. Uyuma zorlukları, öfke, sinirlilik ve suçluluk da yüzeye çıkabilir. Ciddi bir şekilde etkilenmemiş olan bazı bireyler "neden ben değil de onlar?" düşüncelerine kapılabilir. Bununla birlikte, doğal afetlerden kurtulan bireylerin çoğu, afet sırasında veya hemen sonrasında semptomlarda ani artışlar gösterebilir bile, nihayetinde büyük zihinsel sağlık bozuklukları olmadan afet etkilerini atatabilirler (Leon, 2004). Bireylerin görece bir azınlığının, bir afetin ardından ilk aydan daha uzun süren, daha uzun vadeli psikolojik rahatsızlıklara maruz kalabileceğini belirtmek önemlidir. Afetler gibi potansiyel olarak travmatik yaşam olayları ciddi yaşam stres kaynakları olabileceğinden, insanlar sonrasında bir dizi psikolojik rahatsızlık geliştirebilir. Travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), depresyon, anksiyete bozuklukları veya madde kullanımı, aşırı yaşam stresi ve/veya travma ile ilişkili yaygın durumlardır (Werg vd. 2013; Sandhu ve Kaur, 2013; Kukuoğlu, 2018; Newnham vd. 2020).

Depremler, doğanın en korkutucu, yıkıcı ve öngörülemeyen fenomenlerinden biridir. Bu nedenle depremlerin öğrencilerin üzerinde oluşturduğu etkileri inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Örneğin, 2011 yılında meydana gelen Marmara depremi okul çocukları üzerinde travma, depresyon, korku, endişe ve üzüntü gibi derin bilişsel ve psikolojik etkilere neden olmuştur (Şahin vd. 2011). Bir deprem olayı sırasında, deprem öncesi ve sonrası iletişimin önemi, öğretmenlerin ve öğrencilerin olayların gelişimini bilmelerine büyük ölçüde yardımcı olur. Bu bağlamda öğretmenin öğrencilere net bir açıklama sunabilmesi için meydana gelen faktörleri bilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin, deprem sonrası yapılması gereken olayları ve adımları öğrencilerine bildirmek için açıklama yapması veya iletişim kurması gerekmektedir. Bir dizi çalışma, deprem sırasında ve sonrasında öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimin muazzam avantajlarını göstermiştir. Önceki çalışmalarda vurgulanan avantajlardan biri, öğrencilere sosyal destek sağlayarak öğrencilerin dayanıklılığını artırabilmesidir (Mooney vd. 2021). Benzer bir bulgu (Bateman ve Robinson, 2020) öğretmen ve öğrenciler arasındaki

etkileşimin, öğrencilere bir felaketle etkili bir şekilde başa çıkabilmelerini sağlamak için yeterli bilgi sağladığını bildirmiştir. Benzer başka bir çalışma, deprem sırasında ve sonrasında öğrenci ve öğretmen arasındaki etkileşimin, zihinlerini deprem korkusundan uzaklaştırdığını ve afet direncini artırmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymuştur (Guest vd. 2006).

Deprem ve afet sonrası öğretmenlerin psikolojik durumu oldukça önemlidir. Çünkü öğretmenler, afet sonrası öğrencilere destek olmanın yanı sıra kendi duygusal zorluklarını da yaşayabilirler. Bazı yaygın psikolojik tepkiler şunlar olabilir (O'Toole ve Friesen, 2016).

Stres ve Kaygı: Öğretmenler, afetin neden olduğu belirsizlik ve değişiklikler nedeniyle stres ve kaygı yaşayabilirler.

Tükenmişlik: Afet sonrası artan iş yükü ve duygusal yorgunluk, öğretmenlerde tükenmişlik hissi yaratabilir.

Üzüntü ve Travma Reaksiyonları: Öğrencilerinin veya meslektaşlarının afetten etkilenmiş olması, öğretmenlerde üzüntü ve hatta travma reaksiyonlarına neden olabilir.

Konsantrasyon Zorluğu: Duygusal zorluklar nedeniyle öğretmenler, işlerine odaklanmada güçlük çekebilirler.

İçsel Çatışmalar: Öğretmenler, kendi kişisel duygusal tepkileri ile profesyonel görevleri arasındaki dengeyi sağlama konusunda içsel çatışmalar yaşayabilirler.

Empati ve Yardım Duygusu: Öğretmenler, öğrencilere ve ailelere yardımcı olma isteği ve empati duygusu taşıyabilirler, ancak bu durum kendi duygusal enerjilerini de tüketebilir.

İzole Hissetme: Afet sonrası yaşanan karmaşa, öğretmenlerin izole hissetmelerine neden olabilir.

Bu nedenle, öğretmenlerin kendi duygusal ihtiyaçlarını tanımaları, kendilerine bakmaları ve gerektiğinde profesyonel yardım almayı düşünmeleri önemlidir. Okul yönetimi ve yerel yetkililer, öğretmenlerin psikolojik ihtiyaçlarını anlamalarına ve destek sunmalarına yardımcı olmalıdır.

Bu araştırmanın konusu 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeyleridir. Deprem sonrası öğretmenlerin iş doyumunu çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir:

Deprem sonrası öğretmenlerin iş doyumunu olumsuz etkilemesi muhtemel faktörler;

Artan İş Yükü: Afet sonrası öğretmenlerin iş yükü artabilir. Geçici sınıflar oluşturma, eksik materyalleri telafi etme gibi durumlar iş yükünü artırabilir.

Duygusal Yorgunluk: Öğrencilerin travmatik deneyimleri ile başa çıkmaya çalışmak, öğretmenlerin duygusal yorgunluk yaşamalarına neden olabilir.

Belirsizlik: Afetler sonrası eğitim süreci ve gelecek planları belirsiz hale gelebilir, bu da öğretmenlerde endişe ve güvensizlik hissi yaratabilir.

Kişisel Zorluklar: Öğretmenler, afetten etkilenmiş olabilirler ve bu durum kendi kişisel zorluklarını artırabilir.

Deprem sonrası öğretmenlerin iş doyumunu olumlu etkilemesi muhtemel faktörler;

Toplumsal Katkı: Öğretmenler, afet sonrası toplumsal yardım ve dayanışma süreçlerine katkı sağlama fırsatı bulabilirler, bu da işlerine anlam katabilir.

Dayanışma ve Birlik: Öğretmenler, meslektaşları ve topluluk ile daha yakın dayanışma içine girebilirler, bu da iş tatminini artırabilir.

Olumlu Etki: Öğretmenler, afet sonrası öğrencilere ve topluma yardımcı olmanın olumlu hissettirdiği duygusunu yaşayabilirler.

Ancak genel olarak, öğretmenlerin iş doyumunu, afetin ciddiyeti, öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığı, destek sistemleri ve toplumsal faktörlere bağlı olarak değişir. Öğretmenlerin ihtiyaçlarının ve duygusal durumlarının anlaşıldığı, desteklendiği ve gerektiğinde yardım alabilecekleri bir ortamın sağlanması önemlidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından araştırmaktır. Afet sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeylerini araştırmak, hem öğretmenlerin kendileri için hem de afet sonrası eğitim süreçlerinin geliştirilmesi için büyük önem taşır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, genel tarama modeli araştırmalar içerisinde yer alan ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012: 79). İlişkisel tarama modelleri değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek üzere yapılan araştırma modelleridir (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 50).

2.2. Evren ve Örneklem

6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinden sonra Adana ilinde görev yapan 23746 öğretmenden oluşan evrende araştırmaya gönüllü olarak katılan 110 öğretmenden oluşan örneklem ile araştırma yapılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin iş doyum düzeylerini belirlemek için, Minnesota İş Doyum Ölçeği'nin (MSQ) 20 maddelik kısa formunu kullanılmıştır. 20 sorudan oluşan Minnesota İş Doyum Ölçeği, 5 dereceli likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki her maddeye verilen cevaplar, 1 ile 5 arasında "iş doyumunu düşük" ile "iş doyumunu yüksek" yönünde olacak şekilde sıralanmaktadır. Ölçekte ters soru bulunmamaktadır. Ölçekte yer alan maddeler iş ve çevre koşullarına ait 20 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler iç ve dış faktörler olarak iki ayrı grupta değerlendirilmiştir. Araştırmada kişisel bilgi formu kullanılmıştır, kişisel bilgi formu; araştırmada değerlendirmeye alınması planlanan bağımsız değişkenlerin iş doyumunu ile ilişkisini ortaya koymak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formu araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik mesleki ve kişisel bilgileri içeren 9 sorudan oluşmaktadır.

2.4. Veri Analizi

Veriler SPSS 16 istatistik paket programında işlenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine, okuldaki görev süresine ve mesleğini isteyerek seçme durumlarına göre farklılaşma durumları bağımsız grup t testi yapılarak; çalıştıkları kurum türüne, yaşına, eğitim durumuna, branşına, mesleki deneyimine göre farklılaşma durumları ise tek yönlü varyans analizi yapılarak hesaplanmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık görülen durumlarda LSD analizi yapılarak anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğu belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Tablo.1: Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	N	\bar{x}
Kadın	68	61,8
Erkek	42	38,2

Tablo 1'de araştırma örneklemini 68'i (% 61,8) kadın, 42'si (% 38,2) erkek öğretmenlerden oluşan toplam 110 öğretmen ile araştırma gerçekleştirilmiştir.

Tablo.2: Öğretmenlerin Çalıştıkları Kurum Türüne Dağılımı

Çalıştığı Kurum	N	\bar{x}
İlköğretim 1. Kademe	31	28,2
İlköğretim 2. Kademe	20	18,2
Meslek Lisesi	23	20,9
Anadolu Lisesi	16	14,5
Genel Lise	20	18,2
Toplam	110	100,0

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 31'i (% 28,2) ilköğretim 1. Kademede, 23'ü (% 20,9) Meslek Lisesi, 20'si (% 18,2) ilköğretim 2. Kademede, Genel Lisede 20'si (% 18,2) ve 16'sı (% 14,5) Anadolu lisesinde çalışmaktadır.

Tablo.3: Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımının Frekans ve Yüzde Analizi

Branş	N	\bar{x}
Fen Bilimleri	19	17,3
Sosyal Bilimler	21	19,1
Spor Bilimleri	5	4,5
Güzel Sanatlar	10	9,1
Meslek Dersleri	19	17,3
Sınıf Öğretmenliği	36	32,7
Toplam	110	100,0

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 36'sı (% 32,7) sınıf öğretmenliği, 21'i (% 19,1) sosyal bilimler, 19'u (% 17,3) fen bilimleri, 19'u (% 17,3) meslek dersleri, 10'u (% 9,1) güzel sanatlar, 5'i (% 4,5) spor bilimleri branşlarındadır.

Tablo.4: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Cinsiyete Göre Çözümlemesi

İç Faktörler	KADIN	68	40,04	12,344	108	1,903	0,006*
	ERKEK	42	36,69	10,447			
Dış faktörler	KADIN	68	24,97	8,855	108	3,424	0,001*
	ERKEK	42	19,60	6,356			
İŞ DOYUM GENEL	KADIN	68	65,15	19,617	108	2,728	,007*
	ERKEK	42	55,52	14,898			

Tablo 4'den anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kadın öğretmenlerin ($\bar{x} = 65,15$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{x} = 55,52$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir. İç faktörlere göre kadın öğretmenlerin ($\bar{x} = 40,04$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{x} = 36,69$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir ($p < 0,05$). Dış faktörlere göre kadın öğretmenlerin ($\bar{x} = 24,97$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{x} = 19,60$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir.

Tablo.5: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Medeni Durumuna Göre Çözümlemesi

İç Faktörler		N	\bar{x}	SS	Sd	T	P
	EVLİ	51	36,88	12,534			
Dış Faktörler	BEKAR	59	39,68	11,069	108	-1,242	,002*
	EVLİ	51	20,39	6,969			
İŞ DOYUM GENEL	BEKAR	59	25,10	8,930	108	-3,048	,003*
	EVLİ	51	57,71	18,000			
GENEL	BEKAR	59	64,73	18,447	108	-2,014	,047*
	EVLİ	51	57,71	18,000			

Tablo 5'den anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde medeni duruma göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bekar öğretmenlerin ($\bar{x} = 64,73$) evli öğretmenlere göre ($\bar{x} = 57,71$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir. İç faktörlere göre bekar öğretmenlerin ($\bar{x} = 39,68$) evli öğretmenlere göre ($\bar{x} = 36,88$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir. Dış faktörlere göre bekar öğretmenlerin ($\bar{x} = 25,10$) evli öğretmenlere göre ($\bar{x} = 20,39$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha yüksektir.

Tablo.6: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Kurum Türüne Göre Çözümlemesi

İç Faktörler		N	\bar{x}	SS
	İlköğretim Birinci Kademe	31	42,32	10,818
Dış Faktörler	İlköğretim İkinci Kademe	20	37,00	12,674
	Meslek lisesi	23	33,74	12,910
	Anadolu Lisesi	16	37,38	10,039
	Genel Lise	20	38,40	11,482
	İlköğretim Birinci Kademe	31	23,94	7,211
İŞ DOYUM GENEL	İlköğretim İkinci Kademe	20	22,20	9,146
	Meslek lisesi	23	20,83	8,664
	Anadolu Lisesi	16	23,06	9,059
	Genel Lise	20	23,30	8,688
İŞ DOYUM GENEL	İlköğretim Birinci Kademe	31	66,65	15,810
	İlköğretim İkinci Kademe	20	59,95	21,117
	Meslek lisesi	23	58,35	20,239
	Anadolu Lisesi	16	59,38	17,130
	Genel Lise	20	61,60	17,736

Öğretmenlerin çalıştığı kurum türüne göre iş doyumlarının toplam puanı arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova sonuçları Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo.7: Öğretmenlerin Çalıştığı Kurum Türüne Göre İş Doyumlarının Anova Sonuçları

	VARYANS KAYNAĞI	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P	AÇIKLAMA
İç Faktörler	GRUPLAR İÇİ	930,205	4	232,551	1,714	,005	p<0,05 Fark anlamlı
	GRUPLAR ARASI	14245,759	105	135,674			
Dış Faktörler	GRUPLAR İÇİ	194,751	4	48,688	,685	,021	p<0,05 Fark anlamlı
	GRUPLAR ARASI	7465,513	105	71,100			
İŞ DOYUM GENEL	GRUPLAR İÇİ	1925,604	4	481,401	1,429	,043	p<0,05 Fark anlamlı
	GRUPLAR ARASI	35361,814	105	336,779			

Tablo 7’den anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde iç ve dış faktörler ile genel iş doyumuna göre öğretmenlerin çalıştıkları kurum türüne değişkeni istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) farklılaşmaktadır. Tablo 7’de görüldüğü gibi, iç faktörlere göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ilköğretim 1. Kademedeki görev yapan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 42,32$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla genel lisede çalışan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 38,40$), Anadolu lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 37,74$), ilköğretim 2. Kademedeki çalışanlar ($\bar{x} = 37,00$) son olarak Meslek lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 33,38$) olarak bulunmuştur.

Dış faktörlere göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ilköğretim 1. Kademedeki görev yapan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 23,94$) diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla meslek lisesinde çalışan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 23,83$), Anadolu lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 23,30$), ilköğretim 2. Kademedeki çalışanlar ($\bar{x} = 22,20$) son olarak Meslek lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 20,06$) olarak bulunmuştur.

İş doyumuna göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında ilköğretim 1. Kademedeki görev yapan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 66,65$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla genel lisede çalışan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 61,60$), Anadolu lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 59,35$), ilköğretim 2. Kademedeki çalışanlar ($\bar{x} = 59,95$) son olarak Meslek lisesinde çalışanlar ($\bar{x} = 58,38$) olarak bulunmuştur.

Tablo.8: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Yaşa Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS
İÇSEL DOYUM	20-25	36	36,47	13,950
	26-30	43	39,23	10,715
	31-40	27	40,52	9,909
	41+	4	32,00	13,441
DIŞSAL DOYUM	20-25	36	23,64	10,889
	26-30	43	23,35	6,708
	31-40	27	21,78	7,250
	41+	4	19,50	6,952
İŞ DOYUMU GENEL	20-25	36	60,17	23,295
	26-30	43	62,65	15,778
	31-40	27	62,44	14,836
	41+	4	54,00	24,125

Tablo 8’de görüldüğü gibi iç faktörlere göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 31-40 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 40,52$) diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla 26 - 30 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 39,23$), 20- 25 yaş aralığında görev yapanlar ($\bar{x} = 36,47$), 41+ yaş aralığında görev yapanlar ($\bar{x} = 32,00$) olarak bulunmuştur.

Dış faktörlere göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 20- 25 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin dış faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 23,64$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla 26 - 30 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin faktörlere dayalı iş doyumlarının ($\bar{x} = 21,78$), 31 - 40 yaş aralığında görev yapanlar ($\bar{x} = 21,78$), 41+ yaş aralığında görev yapanlar ($\bar{x} = 19,50$) olarak bulunmuştur.

İş doyum toplam puanına göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 26- 30 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 62,65$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla 31 -

40 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 62,44$), 20- 25 yaş aralığında çalışanlar ($\bar{x} = 60,17$), 41+ yaş aralığında çalışanlar ($\bar{x} = 54,00$) olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin yaş aralığına göre iş doyumların toplam puanı arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova sonuçları Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo.9: Öğretmenlerin Yaş Aralığına Göre İş Doyumların Anova Sonuçları

	VARYANS KAYNAĞI	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P	AÇIKLAMA
İç Faktörler	GRUPLAR İÇİ	448,576	3	149,525	1,076	,362	p>0.05 Fark anlamsız
	GRUPLAR ARASI	14727,387	106	138,938			
Dış Faktörler	GRUPLAR İÇİ	108,524	3	36,175	,508	,678	p>0.05 Fark anlamsız
	GRUPLAR ARASI	7551,740	106	71,243			
İŞ DOYUM GENEL	GRUPLAR İÇİ	369,984	3	123,328	,354	,786	p>0.05 Fark anlamsız
	GRUPLAR ARASI	36917,434	106	348,278			

Tablo 9’dan anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iç ve dış faktörlere ile iş doyumunu genel düzeyleri öğretmenlerin yaş aralıklarına değişkeninde istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p>0.05$) farklılaşmamaktadır. Öğretmenlerin buldukları yaş aralıkları iş doyum düzeylerini etkilememektedir.

Tablo.10: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Eğitim Düzeylerine Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS	Sd	T	P
İç faktörler	LİSANS	103	38,31	12,054	108	-,242	,810
	YÜKSEK LİSANS	7	39,43	7,613			
Dış faktörler	LİSANS	103	22,96	8,550	108	,205	,838
	YÜKSEK LİSANS	7	22,29	5,794			
İŞ DOYUM GENEL	LİSANS	103	61,42	19,057	108	-,120	,905
	YÜKSEK LİSANS	7	62,29	6,291			

Tablo 10’dan anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iç ve dış faktörler ile iş doyumunu genel düzeylerinde eğitim düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p > 0,05$). İç faktörlere göre yüksek lisans eğitimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 39,43$) lisans eğitimi olan öğretmenlere göre ($\bar{x} = 38,31$) iş doyum düzeyleri daha yüksektir ancak aralarında anlamlı bir ilişki yoktur ($p > 0,05$). Dış faktörlere göre lisans eğitimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 22,96$) yüksek lisans eğitimi olan öğretmenlere göre ($\bar{x} = 22,29$) iş doyum düzeyleri daha yüksektir ancak aralarında anlamlı bir ilişki yoktur ($p > 0,05$). İş doyumunu genel faktörlere göre yüksek lisans eğitimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 62,29$) lisans eğitimi olan öğretmenlere göre ($\bar{x} = 61,42$) iş doyum düzeyleri daha yüksektir ancak aralarında anlamlı bir ilişki yoktur ($p > 0,05$).

Tablo.11: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Branşa Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS
İç faktörler	FEN BİLİMLERİ	19	33,05	12,673
	SOSYAL BİLİMLER	21	32,19	15,403
	SPOR BİLİMLERİ	5	30,00	13,730
	GUZEL SANATLAR	10	41,90	8,800
	MESLEK DERSLERİ	19	38,84	12,606
	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	36	40,44	10,724
Dış faktörler	FEN BİLİMLERİ	19	22,26	9,128
	SOSYAL BİLİMLER	21	21,24	12,292
	SPOR BİLİMLERİ	5	31,20	7,396
	GUZEL SANATLAR	10	24,70	5,736
	MESLEK DERSLERİ	19	24,53	8,058
	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	36	23,03	7,557
İŞ DOYUMU GENEL	FEN BİLİMLERİ	19	52,53	16,338
	SOSYAL BİLİMLER	21	51,05	21,299
	SPOR BİLİMLERİ	5	61,20	18,404
	GUZEL SANATLAR	10	67,00	12,763
	MESLEK DERSLERİ	19	59,05	17,853
	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	36	63,81	15,646

Öğretmenlerin branşlarına göre iş doyumların toplam puanı arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova sonuçları Tablo 12’te verilmiştir:

Tablo.12: Öğretmenlerin Branşlarına Göre İş Doyumları Anova Sonuçları

	VARYANS KAYNAĞI	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P	AÇIKLAMA
İç faktörler	GRUPLAR İÇİ	2631,115	5	526,223	1,765	,126	p>0,05 Fark anlamsız
	GRUPLAR ARASI	31003,075	104	298,106			
Dış faktörler	GRUPLAR İÇİ	1172,088	5	234,418	2,972	,015	p < 0,05 Fark anlamlı
	GRUPLAR ARASI	8204,103	104	78,886			
İŞ DOYUM GENEL	GRUPLAR İÇİ	369,984	3	123,328	,354	,786	p>0,05 Fark anlamsız
	GRUPLAR ARASI	36917,434	106	348,278			

Tablo 12'ye göre öğretmenlerin iş doyum düzeyleri dış faktörlerde öğretmenlerin branşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) farklılaşmaktadır. Dış faktörlere göre yapılan değerlendirmelerde spor bilimleri branşında yer alan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin diğer tüm branşlarda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, sosyal bilimleri branşında yer alan öğretmenlerin ise en düşük iş doyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Spor bilimleri branşından sonra en yüksek iş doyumuna sahip olan öğretmenler güzel sanatlar öğretmenliği branşında yer almaktadırlar. Buna göre spor bilimleri ve güzel sanatlar öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenlerin diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre yaptıkları işten daha fazla doyum sağladıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 12'ye göre öğretmenlerin iş doyum düzeyleri genel iş doyum düzey faktöründe öğretmenlerin branşlarına anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > 0,05$). İş doyum genele göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında güzel sanatlar öğretmenlerinin genel iş doyumları ($\bar{x} = 67,00$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra spor bilimleri öğretmenleri genel iş doyumları ($\bar{x} = 61,20$), en son olarak da sosyal bilimler öğretmenleri ($\bar{x} = 51,05$) genel iş doyumları gelmektedir.

Tablo.13: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Meslek Seçimine Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS	Sd	T	P
İç faktörler	EVET	99	37,81	12,675	108	2,092	,039*
	HAYIR	11	29,45	11,387			
Dış faktörler	EVET	99	29,65	9,503	108	-,488	,026*
	HAYIR	11	24,09	7,106			
İŞ DOYUM GENEL	EVET	99	61,16	17,938	108	,990	,047*
	HAYIR	11	55,64	13,411			

Tablo 13'ten anlaşıldığı gibi, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde iç, dış faktörlerde ve genel iş doyum düzeylerinde meslek seçimlerini kendi istekleri ile yapıp yapmadıklarına göre anlamlı ($p < 0,05$) bir farklılık bulunmaktadır. İç faktörlere göre mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin ($\bar{x} = 37,81$) mesleğini tesadüfi seçen öğretmenlere göre ($\bar{x} = 29,45$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha olumludur.

Dış faktörlere göre mesleğini kendi isteği ile seçemeyen öğretmenlerin ($\bar{x} = 24,09$) kendi isteği ile seçen öğretmenlere göre ($\bar{x} = 26,65$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha düşüktür.

İş doyumunu genel faktörlere göre mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin ($\bar{x} = 61,16$) mesleğini kendi isteği ile seçemeyen öğretmenlere göre ($\bar{x} = 55,64$) iş doyum düzeyleri istatistiksel açıdan anlamlı seviyede ($p < 0,05$) daha olumludur. Yaptıkları iş sonucunda mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin daha fazla iş doyumuna ulaştıkları söylenebilir.

Tablo.14: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Mesleki Deneyime Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS
İç faktörler	1-5 YIL	54	36,41	13,293
	6-10 YIL	35	37,51	12,624
	11-20 YIL	19	37,74	12,692
	21+	2	35,50	2,121
Dış faktörler	1-5 YIL	54	25,33	10,870
	6-10 YIL	35	24,37	7,146
	11-20 YIL	19	23,79	8,483
	21+	2	27,00	5,657
İŞ DOYUMU GENEL	1-5 YIL	54	59,78	19,470
	6-10 YIL	35	61,97	15,394
	11-20 YIL	19	60,26	17,259
	21+	2	62,50	3,536

Tablo 14’de görüldüğü gibi, iş doyumunu genel faktörlere göre öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 21ve üzeri yıl mesleki deneyimi olan öğretmenlerin iş doyumlarının ($\bar{x} = 62,50$) yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla 6- 10 yıl mesleki deneyimi olan öğretmenlerin iş doyumlarının ($\bar{x} = 61,97$), 11-20 yıl mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 60,26$), 1-5 yıl mesleki deneyimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 59,78$) olarak bulunmuştur.

Tablo.15: Öğretmenlerin İş Doyumlarının Okuldaki Görev Süresine Göre Çözümlemesi

		N	\bar{x}	SS	Sd	T	P
İç faktörler	1-5 YIL	97	37,03	13,190	108	,130	,897
	6-10 YIL	13	36,54	9,252			
Dış faktörler	1-5 YIL	97	25,19	9,649	108	1,222	,224
	6-10 YIL	13	21,85	5,080			
İŞ DOYUM TOPLAM	1-5 YIL	97	60,97	18,210	108	,585	,560
	6-10 YIL	13	57,92	11,878			

Tablo 15’e göre öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde iç faktörlerde, dış faktörlerde iş doyumunu genel faktörlere göre okuldaki görev süresi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. ($p > 0,05$) Genel iş doyumunu düzeyinde grupların aritmetik ortalamasına bakıldığı zaman 1-5 yıl okulda görev süresi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 60,97$) okulda görev süresi 6-10 yıl olan öğretmenlerden ($\bar{x} = 57,92$) daha yüksek iş doyum düzeyine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinden sonra öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada ulaşılan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İç, dış ve genel faktörlere göre yapılan değerlendirmelerde kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre iş doyum düzeyleri daha yüksektir. Yaptıkları iş sonucunda kadın öğretmenlerin daha fazla iş doyumuna ulaştıkları görülmüştür.

Cinsiyet normları, kadınların eğitim alanında çalışmalarını olumlu bir şekilde değerlendirebilirken, erkek öğretmenlerin iş doyumunu üzerinde de etkisi olabilir.

- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İç, dış ve genel faktörlere göre yapılan değerlendirmelerde evli öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin, bekâr öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri öğretmenlerin çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. İlköğretim birinci kademe görev yapan öğretmenlerinin iç, dış ve genel faktörlere dayalı iş doyum düzeylerinin diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksektir. İç, dış ve genel faktörlere dayalı iş doyum düzeylerinde Meslek Lisesi en düşük doyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür. İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin diğer kurumlarda görev yapan öğretmenlere göre yaptıkları işten daha fazla doyum sağladıklarını söylemek mümkündür.
- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde yaş durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Anlamlı bir farklılık görülmemesine grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 26- 30 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 62,65$), diğer kurumlarda çalışan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sonra sırasıyla 31- 40 yaş aralığında görev yapan öğretmenlerin genel iş doyumlarının ($\bar{x} = 62,44$), 20- 25 yaş aralığında çalışanlar ($\bar{x} = 60,17$) ve son olarak en düşük iş doyum düzeyine 41+ yaş aralığında çalışanlar ($\bar{x} = 54,00$) olarak bulunmuştur. 26-30 yaş aralığında yer alan öğretmenlerinin diğer yaş aralıklarında yer alan öğretmenlere göre yaptıkları işten daha fazla doyum sağladıklarını söylemek mümkündür.
- Öğretmenlerin, iş doyum düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemesine rağmen grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında yüksek lisans eğitimi olan öğretmenlerin ($\bar{x} = 62,29$) lisans eğitimi olan öğretmenlere göre ($\bar{x} = 61,42$) yaptıkları işten daha fazla doyum sağladığı, lisansüstü eğitim görmüş olan öğretmenlerin ise yaptıkları işten diğer öğretmenlere göre daha az doyum sağladığı görülmüştür.

- Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri ile branşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Dış faktörlere göre yapılan değerlendirmelerde spor bilimleri branşında yer alan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin diğer tüm branşlarda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, sosyal bilimleri branşında yer alan öğretmenlerin ise en düşük iş doyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Spor bilimleri branşından sonra en yüksek iş doyumuna sahip olan öğretmenler güzel sanatlar öğretmenliği branşında yer almaktadırlar. Buna göre spor bilimleri ve güzel sanatlar öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenlerin diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre yaptıkları işten daha fazla doyum sağladıklarını söylemek mümkündür.
- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde meslek seçimlerini kendi istekleri ile yapıp yapmadıklarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İç, dış ve genel faktörlere göre yapılan değerlendirmelerde mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin, mesleğini kendi isteği ile seçmeyen öğretmenlere göre iş doyum düzeyleri daha yüksektir. Yaptıkları iş sonucunda mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin daha fazla iş doyumuna ulaştıkları söylenebilir.
- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde mesleki deneyim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Öğretmenlerin iş doyumları açısından grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında 21 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan öğretmenlerin yüksek iş doyum düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Mesleki deneyim süresi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenler en fazla iş doyum düzeyine sahip olmalarına rağmen örnekleme yer alan oranının azlığı dikkat çekmektedir. Bu farklılık öğretmenlerin emeklilik süresi dolduğunda emekliye ayrılarak özel eğitim kurumlarında daha iyi ücretlerle ve ek gelir elde etmek için çalışmayı tercih etmesinin getirdiği sonuçlar arasındadır.
- Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinde okul deneyim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Grupların aritmetik ortalamasına bakıldığı zaman 1-5 yıl okulda görev süresi olan öğretmenlerin okulda görev süresi 6-10 yıl olan öğretmenlerden daha yüksek iş doyum düzeyine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

5. ÖNERİLER

Deprem sonrası öğretmenlerin iş doyum düzeylerini artırmak için aşağıdaki öneriler faydalı olabilir:

- Okul yönetimi, meslektaşlar ve topluluk üyeleri, öğretmenlere duygusal destek sunmalıdır. Empati ve anlayış, öğretmenlerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamada önemlidir.
- Öğretmenlere, afet sonrası öğrencilerle başa çıkma, psikososyal destek sağlama ve travmatik deneyimlere tepki gösterme konularında eğitim vermek, işlerini daha etkili bir şekilde yapmalarını sağlayabilir.
- Öğretmenlerin iş yükü yönetimi, afet sonrası dönemde daha da önemlidir. Öğrencilere destek olurken kendi sınıf düzenlerini sağlamaları ve tükenmişlik yaşamamaları için dikkat etmeleri gerekir.
- Öğretmenlerin kendi fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamaları, iş doyumunu artırabilir. Sağlıklı beslenme, düzenli egzersiz ve rahatlama tekniklerine zaman ayırmak önemlidir.
- Meslektaşlar arasındaki dayanışma ve işbirliği, öğretmenlerin iş doyumunu artırabilir. Zorlukları paylaşmak ve birbirine destek olmak, iş yükünü hafifletebilir.
- Okul yönetimi ve veliler, öğretmenlere olumlu geri bildirimde bulunarak, çabalarının fark edildiğini hissettirebilir. Bu da iş doyumunu artırabilir.
- Öğretmenlere, afet sonrası eğitim ve kriz yönetimi konusunda profesyonel gelişim fırsatları sunulması, işlerine olan güvenlerini artırabilir.

KAYNAKLAR

- Bateman, A. ve Robinson, P. (2020). The Christchurch earthquake: Lessons from the real-life experiences of early childhood teachers. *J. Early Child. Teach. Educ.* 41, 325–337.
- Cook, J. D. & Bickman, L. (1990). Social support and psychological symptomatology following a natural disaster. *Journal of Traumatic Stress*, 3(4), 541-556.
- Duruel, M. (2023). Kırılgnlık Ve Dirençlilik Kesişiminde Yaşlıların Afet Deneyimleri Hatay Örneğinde 6 Şubat 2023 Depremleri. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 103-120.
- Erdoğan, B. (2023). Depremin Sosyolojisi: 6 Şubat Felaketinin Toplumsal ve Kültürel Boyutları. *TRT Akademi*, 8(18), 718-725.
- Ergünay, O. (2007). Türkiye'nin afet profili. *TMMOB Afet Sempozyumu*, 5(7), 1-14.
- Genç, F. N. (2007). Türkiye'de doğal afetler ve doğal afetlerde risk yönetimi. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 9(5), 201-226.
- Guest, G., Bunce, A. & Johnson, L. (2006). How Many Interviews are Enough? An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods* 18, 59–82.
- İşçi, C. (2008). Deprem Nedir Ve Nasıl Korunuruz? *Journal of Yasar University*, 3(9), 959-983.
- Jogia, J., Kulatunga, U., Yates, G. P. & Wedawatta, G. (2014). Culture and the psychological impacts of natural disasters: Implications for disaster management and disaster mental health. *Built and human environment review*, 7(1), 1.
- Karabulut, D. & Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kukuoğlu, A. (2018). Doğal Afetler Sonrası Yaşanan Travmalar Ve Örnek Bir Psikoeğitim Programı. *Afet ve Risk Dergisi*, 1(1), 39-52.
- Leon, G. R. (2004). Overview of the psychosocial impact of disasters. *Prehospital and disaster medicine*, 19(1), 4-9.
- Lindell, M. K. & Prater, C. S. (2003). Assessing community impacts of natural disasters. *Natural hazards review*, 4(4), 176-185.
- Marangoz, M. & İzci, Ç. (2023). Doğal Afetlerin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler Bağlamında Girişimciler Açısından Değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.
- Mooney, M., Tarrant, R., Paton, D., Johnston, D. & Johal, S. (2021). The school community contributes to how children cope effectively with a disaster. *Pastor. Care Educ.* 39, 24–47.
- Newnham, E. A., Gao, X., Tearne, J., Guragain, B., Jiao, F., Ghimire, L., ... & Leaning, J. (2020). Adolescents' perspectives on the psychological effects of natural disasters in China and Nepal. *Transcultural psychiatry*, 57(1), 197-211.
- O'Toole, V. M. & Friesen, M. D. (2016). Teachers as first responders in tragedy: The role of emotion in teacher adjustment eighteen months post-earthquake. *Teaching and Teacher Education*, 59, 57-67.
- Özdal, A. (2023). 06 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi Ağıt-Destanlarının İşlevsel Analizi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 390-406.
- Saeed, S. A. & Gargano, S. P. (2022). Natural disasters and mental health. *International review of psychiatry*, 34(1), 16-25.
- Sandhu, D. & Kaur, S. (2013). Psychological impacts of natural disasters. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 4(6), 1317.
- Şahin, N.H., Yılmaz, B. ve Batıgün, A. (2011). Marmara Depremi Sonrası Çocuklar ve Yetişkinler İçin Psikoeğitim: Bir Değerlendirme Çalışması. *Travmatoloji* 17, 41–49.

- Şenol, A. F. (2023, April). Kahramanmaraş Depremleri (6 Şubat 2023) Sonrası Hatay İlindeki Yapıların Hasar Durumlarının Değerlendirilmesi. In *International Conference on Engineering, Natural and Social Sciences* (Vol. 1, pp. 75-80).
- Sönmez V. & Alacapınar F.G. (2013). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Utkucu, M., Durmuş, H., Uzunca, F. & Nalbant, S. (2023). 6 Şubat 2023 Gaziantep (Mw= 7.7) Ve Elbistan (Mw= 7.5) Depremleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya Üniversitesi Afet Yönetim ve Araştırma Merkezi, Sakarya Şubat*.
- Ünlügenç, U. C., Akıncı, A. C., & Öçgün, A. G. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş-Gaziantep Depremleri; Adana İli ve Yakın Kesimlerine Yansımaları. *Geosound*, 57(1), 1-41.
- Werg, J., Grothmann, T., & Schmidt, P. (2013). Assessing social capacity and vulnerability of private households to natural hazards–integrating psychological and governance factors. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 13(6), 1613-1628.
- Yıldırım, S. (2023). 6 Şubat Kahramanmaraş Depreminin Psikososyal Etkisi Ve Depremzedelere Yönelik Sürdürülebilir Müdahalenin Önemi Üzerine Bir Gözlem Araştırması. *Anasay*, (24), 133-153.